



**Filep György**  
**(1932–2003)**

2003. április 21-én, életének 71. évében, rövid, súlyos betegség után elhunyt Filep György, a magyar talajtani tudomány kiemelkedő, hazai és nemzetközi szakkörökben egyaránt ismert és elismert egyénisége, a Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum Mezőgazdaságtudományi Kar Talajtani és Mikrobiológiai Tanszékének mindenki által tisztelt és szeretett emeritus professzora, a Magyar Tudományos Akadémia Talajtani és Agrokémiai Bizottságának alelnöke, folyóiratunk szerkesztőbizottságának tagja. Halálával a magyar talajtani, talajkémiai és agrokémiai tudományt nagy és pótolhatatlan veszteség érte. Akkor is, ha tudományos tevékenységének eredményei és példamutató emberi karakterének szelleme tovább élnek muveiben, nemzetközi színvonalú könyveiben, igényes közleményeiben, kituno didaktikai érzékkel összeállított jegyzeteiben, az ezeken felnevelődött tanítványaiban, munkatársaiban, meghatározó értékű talajkémiai tudományos iskolájában. Vonzó, szerény, halk, de határozott személyiségét, tudományterülete iránt érzett felelősségérzetét, olthatatlan lelkesedését, már-már mániákus elhivatottságát, személyes jelenlétének példamutatását ezután, sajnos, nélkülöznünk kell. Nekünk is, akik tiszteltük, szerettük, követtük, tanultunk tőle, s azoknak a fiataloknak is, akik most már soha nem ismerhetik meg „éloben”. Nagy és fájdalmas veszteség ez mindannyiunknak, az egész hazai és nemzetközi talajtani szakember-társadalomnak, az egyetemes magyar tudománynak.

Ritkán fordul elő, hogy egy elismert szaktekintélynek egy folyóirat egymást követő számaiban jelenik meg születésnapjára megemlékezés és nekrológja. Filep Györggyel sajnos ez történt. Az Agrokémia és Talajtan előző (51. 3–4.) számában (299–301. old.) emlékeztünk meg az aktív, alkotóerejének teljében lévő 70 éves Filep Györggyel, most

pedig mély megdöbbenéssel búcsúznak tole örökre. A Debreceni Egyetem Agrártudományi Centruma által tiszteletére rendezett jubileumi tudományos ülést követő fogadáson elmondott születésnap pohárköszöntőben töretlen szakmai lelkesedést, sok erőt, jó egészséget, optimizmust és jókedvet kívántam neki. Lelkesedése és optimizmusa megmaradt, de vidámsága megtört, jó kedve csak egyre rövidebb időszakokra tért vissza, egészsége megromlott, ereje fogyott, fogyott és elfogyott. O nem akart beletörödni a megváltoztathatatlanba, emberi nagysága hihetetlen tartást adott neki, s még a nyugtatta az érte aggódókat. Mégis elment.

Páratlanul sikeres életút maradt mögötte. Az 1932. május 29-én, a Szatmár-megyei Császlón született Filep György 1954-ben szerzett kémia–fizika szakos tanári oklevelet a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Karán, majd műszeres analitikai szakmérnöki oklevelet a Budapesti Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki Karán.

1954-től 1962-ig az Országos Mezőgazdasági Minőségvizsgáló Intézet (OMMI) debreceni Talajtani Osztályán (1970–1973-ig annak vezetőjeként), 1963–1969 között a Nyírségi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet (Nyíregyháza) Központi Laboratóriumában dolgozott. 1974-től a Debreceni Agrártudományi Egyetem Talajtani és Mikrobiológiai Tanszékének oktatója. 1981-től egyetemi tanár, majd 1997-ig tanszékvezető, haláláig pedig aktív kutatóprofesszor.

Fő kutatási területei közül kiemelésre érdemes a talajkémiai egyensúlyok és talajban végbemeno transzportfolyamatok leírása; a talajleromlás–talajjavítás elméleti alapjainak fejlesztése; a talaj és a környezeti tényezők kölcsönhatásának tanulmányozása. Nemzetközileg is elismert új tudományos eredményei ezeken a területeken születtek: a talajban végbemeno ioncsere-folyamatok dinamizmusának és az ezt kísérő energiaváltozásoknak kvantitatív jellemzése, termodinamikai értékelése; a talaj szilárd- és folyadékfázisa közti felületi reakciók „kolloid modelljének” megalkotása; a szikes talajok kémiai jellemzőinek továbbfejlesztése; korszerű öntözővíz minősítési rendszer kidolgozása; a talajszennyezés mechanizmusának további tisztázása; szennyező anyagok talajban történő mozgásának és kimosódási lehetőségeinek megállapítása. Számos módszertani fejlesztése vált a hazai talaj- és vízvizsgálatok rutin eljárásává.

Fenti témákban készített disszertációival szerzett 1967-ben kandidátusi, 1980-ban tudományok doktora fokozatot. 1999-ben az MTA levelező tagságára jelölték.

Könyvei („Talajkémia”, Akadémiai Kiadó, 1985; „Soil Chemistry. Processes and Constituents”, Akadémiai Kiadó, 1999) a talajkémia szakterület meghatározó munkái. Társzerzője volt a Stefanovits Pál–Filep György–Füleky György „Talajtan” című könyvnek (Mezőgazdasági Kiadó, 1999). Ezek mellett 5 egyetemi jegyzet, 9 könyvrészlet, és közel 150 (részben angol és orosz nyelvű) tudományos közlemény jelzi kiemelkedő publikációs tevékenységét. Értékes részét képezték ennek az általa szerkesztett gyűjteményes kötetek („Land Use and Soil Management”, 1997; „Soil Pollution”, 1998), valamint különböző hazai és nemzetközi rendezvényeken megtartott nagyszerű előadásainak kongresszusi kiadványokban megjelenő anyagai, kibővített összefoglalói is. Résztvevője és vezetője volt több hazai és nemzetközi tudományos programnak (TEMPUS, COST 67 stb.).

Filep György igazi professzor volt. 70. születésnapja óta professzor emeritus. Fantasztikus szorgalommal vállalt részt a különböző szintű és irányú egyetemi oktatásban, az oktatás korszerűsítésében, a tananyagfejlesztésben és a tudományos továbbképzésben. Számos tárgyat oktatott érdekesen, precízen, igényesen. Hallgatók százainak

tanított korszerű talajtant, agrokémiát, talajhasználatot, talajjavítást, talajvédelmet. Sok szakköri és diplomamunkát, egyetemi doktori, kandidátusi és PhD-munkát irányított, vezetett. A szó legigazibb értelmében vett iskolateremtő egyéniség volt. Ezen a területen különösen nagy urt hagyott maga után, hisz azonos (sőt megközelítő) színvonalon pótolni lehetetlen.

Évtizedeken át játszott jelentős szerepet a hazai tudományos közéletben. 1975 óta volt tagja, 1994-től pedig alelnöke az MTA Talajtani és Agrokémiai Bizottságának, 1994-től 2000-ig a szakterület doktori képviselője az MTA Agrártudományok Osztályán. Számos feladatot vállalt és tisztséget töltött be az MTA Debreceni Területi Bizottságában (DAB). Aktív részt vállalt a Debreceni Agrártudományi Egyetem (DATE), majd a Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum (DE ATC) Doktori Tanácsának, Tudományos Tanácsának és Habilitációs Bizottságának tevékenységében. Vezetőségi tagja volt a MAE Talajtani Társaságának, tagja a Nemzetközi Talajtani Uniónak (IUSS), a Nemzetközi Talajmuvelési Társaságnak (ISTRO), az Európai Agronómiai Társaságnak (ESA) és az International Humic Substances Society (IHSS) Nemzeti Bizottságának. 1984 óta volt nélkülözhetetlen tagja folyóiratunk, az Agrokémia és Talajtan szerkesztőbizottságának, mint színvonalas szerző, igényes lektor, koncepcionális munkatárs.

Eredményes kutató- és oktatómunkájának (részbeni) elismerését 1989-ben „Kiváló Munkáért”, 1991-ben „A mezogazdaság fejlesztéséért” érdemérem, 1995-ben Arany Sándor-díj, 1998-ban Széchenyi professzori ösztöndíj, 2001-ben Darányi Ignác-díj, 2002-ben Treitz Péter Emlékérem és a Magyar Felsőoktatásért Emlékplakett odaítélése jelentette.

Filep György nem sokkal élte túl 70. születésnapját, amelyen az Egyetem és a hazai szakember-társadalom tudományos üléssel és az ott elhangzott előadások gyűjteményes kötetével köszöntötte. Lehet, hogy már tudta, hogy beteg, de optimista és bizakodó volt. Jövobeni terveit rendezgette, azokról is szólt. Csendben vívta hősies harcát életéért, de terveinek túlnyomó részét már sajnos nem sikerült megvalósítania. Utolsó pillanatig reménykedett, dolgozott, alkotott.

Monumentális életművet, felejthetetlen emlékeket, szoros emberi, kollegiális és baráti kapcsolatokat hagyott hátra. Kiváló kutatói/oktatói adottságaival, emberi tartásával, fáradtságot nem ismerő végtelen szorgalmával, páratlanul alapos, széleskörű és sokoldalú szakmai tájékozottságával, koncepció-gazdagságával, kreativitásával minden munkahelyén és beosztásában kivívta munkatársai és hallgatói elismerését, tiszteletét.

Igényessége, pontossága, precizitása, szakmai lényeglátása és gondossága; felelősségérzete, szakmai elhivatottsága, következetessége, tudatossága, etikai tisztasága és erkölcsi feddhetetlensége egyaránt példaszerű és követésre méltó. De nem lesz könnyű követni, folytatni, továbbfejleszteni. Mégis kötelességünk ezt megpróbálni. Mert Filep György professzor emlékének méltó módon csak ezzel tisztelgethetünk. A hazai és nemzetközi szakember-társadalom csak követésének ígéretével búcsúzhat Filep Györgyötől.

VÁRALLYAY GYÖRGY